

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Burchardi VVormaciensis Ecclesiae Episcopi,
Decretorum Libri XX. ex Consiliis, & orthodoxoru[m]
patru[m] Decretis, tum etiam diuersaru[m] nationum
Synodis, ceu loci communes congesti, in quibus ...**

Burchardus <Wormaciensis>

Parisiis, 1549

Post datum sacramentum episcopi illos qui iurauerint per lxxxviii.
interrogationes quæ in contextu secundum ordinem inueniuntur,
diligentissimè interrogent. xciii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10722

rentelam vllatenus cales episcopum, aut eius missum cui hoc inquirere iusserit, quando cunque te ex hoc interrogauerit: sic te Deus adiuuet & iste sanctorum reliquia.

Iuramentum ceterorum. Cap. XCIII.

Ex eodē. **I**stud sacramentum quod iste iurauit de synodali causa, quod tu illud ex te ita obseruabis, in quantum sapis, aut audisti, aut ab hac die in antea inquisiturus es, sic te Deus adiuuet, &c.

Post datum sacramentum episcopus illos qui iurauerunt ita alloquatur. Cap. XCIII.

Ex eodē. **V**idete fratres vt domino reddatis iuramentum vestrum: non enim homini iurastis, sed Deo creatori vestro. Nos autem, qui eius ministri sumus, non terrenam substantiam vestram concupiscimus, sed salutem animarum vestrarum requirimus. Cauete ne aliquid abscondatis, & ex alterius peccato vestra fiat damnatio.

Prima interrogatio episcopi aut eius missi.

Ex eodē. **E**st in hac parochia homicida, qui hominem aut spontanea voluntate, aut cupiditatis, aut rapacitatis causa, aut casu, aut nolens, aut coactus, aut pro vindicta parentum, aut in bello, aut iussu domini, aut proprium seruum occiderit?

Interrogatio II.

Est aliquis parricida, aut fratricida, qui patrem, matrem, sororem, fratrem, auunculum aut aliquem parentum interfecerit?

Interrogatio III.

Est aliquis qui presbyterum, aut diaconum, aut aliquem clericorum occiderit, vel aliquo membro detruncauerit?

Interrogatio IIII.

Est aliquis vel aliqua, qui infantem proprium oppreserit, vel vestimentorum pondere suffocauerit, & si hoc factum est ante baptismum, aut post baptismum, aut si infans infirmatus per negligentiam parentis absque baptismo obierit?

Interrogatio V.

Est aliquis vel aliqua qui alterius partum excusserit.

vel si ipsa foemina propria voluntate suum partu vel conceptum excusserit, & abortiuum fecerit?

Interrogatio VI.

Est aliqua foemina quae in fornicatione concipiens, timens ne manifestaretur, infantem proprium, aut in aqua proiecerit, aut in terra occultauerit, quod morht dicunt?

Interrogatio VII.

Est aliquis qui vxorem suam absque lege, aut certa probatione interfecerit?

Interrogatio VIII.

Est aliqua foemina quae virum suum, vel aliquem hominem per herbas venenatas, vel mortiferas potiones interfecerit, vel alium hoc facere docuerit?

Interrogatio IX.

Est aliquis vel aliqua qui hoc fecerit, vel alium facere docuerit, vt vir non possit generare, aut foemina concipere?

Interrogatio X.

Est aliquis qui proprium seruum extra iudicem occiderit, & aliqua foemina quae ancillam propriam, necauerit, furore zeli inflammata?

Interrogatio XI.

Est aliquis qui diabolo impellente semetipsum occiderit?

Interrogatio XII.

Est aliquis qui in bello publico homines vulnerauerit, & nescit si de illo vulnere aliquis perierit? Et si alicui imputatur quod hominem occiderit, & ipse hoc denegauerit?

Interrogatio XIII.

Est aliquis qui in consilio fuerit, vt homo interficeretur, & non fuit in facto, & tamen per eius consilium & exhortationem interfectus est?

Interrogatio XIII.

Est aliquis qui truncationes manuum, pedum, linguarum, & testiculorum fecerit, & oculos alterius eruerit?

Interrogatio XV.

Est aliquis coniugatus, qui cum alterius vxore adulterium perpetravit, vel vxor cum alterius viro?

Interrogatio XVI.

Est aliquis vxorem habens, qui concubinam simul habuerit ancillam propriam, aut aliam foeminam?

G

D. BURGHARDI EPIS. VVORMAC.

Interrogatio XVII.

Est aliquis qui uxorem legitimam dimiserit, & alteri se coniunxerit, & aliam in coniugium acceperit?

Interrogatio XVIII.

Est aliqua mulier quæ virum proprium dimiserit, & alteri se coniunxerit?

Interrogatio XIX.

Sunt aliqui interueniente repudio, qui ab inuicem sint separati, & sic maneant?

Interrogatio XX.

Est aliquis qui absque consensu vxoris, derelicto legitimo coniugio in monasterium intrauerit?

Interrogatio XXI.

Est aliquis qui suam cōiugem quamuis culpabilem sine episcopi iudicio reliquerit?

Interrogatio XXII.

Est aliqua mulier, quæ cōscio viro suo fornicata fuerit?

Interrogatio XXIII.

Est aliquis vxore carens, qui cum alterius coniuge fornicatus fuerit: aut si qua mulier non habens virum cum alterius marito?

Interrogatio XXIII.

Est aliquis non habens uxorem, qui cum fœmina quæ virum non habet fornicatus fuerit?

Interrogatio XXV.

Est aliqua laica virgo, quæ mœchata fuerit cū adolescente?

Interrogatio XXVI.

Est aliquis qui desponsatam puellam non duxerit, & fidem sponsaliorum fregerit?

Interrogatio XXVII.

Est aliquis qui alterius sponsā rapuerit, & sibi sociauerit?

Interrogatio XXVIII.

Est aliquis qui quācunq; fœminā, virginē, aut viduā per raptū traxerit, & sociauerit sibi in matrimoniū: & si aliqui sunt, qui in hoc consentientes & adiuuantes fuerint?

Interrogatio XXIX.

Est aliquis qui cum Iudæa, vel si Iudæus, vel paganus cū aliqua Christiana mœchatus fuerit?

Interrogatio XXX.

Est aliquis qui sanctimoniam, vel viduam Deo sacra-

tam rapuerit, & in coniugium sumpserit, vel ipsis consentientibus cum eis fornicatus fuerit?

Interrogatio XXXI.

Est aliquis qui v iuente marito, coniugem illius adu-
raste accusatur, & eo in proximo defuncto eandem sum-
psisse dinoscitur?

Interrogatio XXXII.

Est aliqua mulier quæ dicat quòd vir eius non possit cū
ea coire, & ob hanc causam dissidium quærit, & alium vi-
rum velit accipere?

Interrogatio XXXIII.

Est aliquis qui cū cōmatre spiritali mœchatus fuerit,
vel eam in matrimonium acceperit, similiterque cū filiola
quam ex sacro fonte susceperit, aut ante episcopū tenuit?

Interrogatio XXXIIII.

Est aliquis qui propinquam & cōsanguineam suam in
matrimonium accepit, aut cum ea fornicatus est?

Interrogatio XXXV.

Est aliquis qui irrationabiliter, id est, contra naturam
cum masculis, & mutis misceatur animalibus?

Interrogatio XXXVI.

Est aliqua mulier quæ lænocinium fecerit?

Interrogatio XXXVII.

Est aliquis qui in sua domo consentit cum propriis an-
cillis, vel genitiariis suis adulteria perpetrari?

Interrogatio XXXVIII.

Interrogandum si aliquis fur, aut sacrilegus sit in eadem
plebe, qui ecclesias Dei infregerit, vel aliquid de Ecclesia
furatus sit, aut publicè rapuerit, vel latenter surripuerit:
aut si aliquis rapax, & raptor, & dānator Ecclesiæ dei est?

Interrogatio XXXIX.

Interrogandum si aliquis periurus sit, aut si sciens, &
pro cupiditate terrena peierauerit: & si nesciēs, aut si co-
actus iussu senioris, aut pro membris, aut pro vita redimē-
da: aut si aliquis scienter nō solūm peierauerit, sed etiam
alios in periurium duxerit?

Interrogatio XL.

Interrogandum si aliquis scienter contra aliquem fal-
sum testimoniū protulerit, & quale damnum aliquis per
hanc testificationem habuerit.

D. BURCHARDI EPIS. VVORMAC.

Interrogatio XLI.

Interrogandum si aliquis hominem liberū aut seruū alterius, aut peregrinū, aut aduenticiū furatus fuerit, aut eum blandientē, seduxerit & vendiderit, & extra patriā in captiuitatem duxerit: aut si aliquis Iudæo vel pagano Christianū mancipium vendiderit, aut si ipsi Iudæi Christiana mancipia in suo seruitio habeant, vel vendant?

Interrogatio XLII.

Interrogandum si aliquis sit magus, ariolus, aut incantator, diuinus, aut sortilegus: vel si aliquis vota ad arbores, vel ad fontes, vel ad lapides faciat, aut ibi candelam seu quodlibet munus deferat, veluti ibi quoddam numen sit, quod bonum, aut malum possit inferre?

Interrogatio XLIII.

Perscrutandum si aliquis subulcus, vel bubulcus, siue venator, vel cæteri huiusmodi diabolica carmina dicat super panem, aut super herbas, aut super quædam nefaria ligamenta, & hæc aut in arbore abscondat, aut in biuio, aut in triuio proiciat, vt sua animalia liberet à peste & clade, & alterius perdat?

Interrogatio XLIIII.

Perquirēdū si aliqua fœmina sit, quæ per quædam maleficia, & incantationes, mentes hominū se immutare posse dicat, id est, vt de odio in amorē, aut de amore in odiū cōuertat, aut bona hominū, aut damnet, aut surripiat? Et si aliqua est quæ se dicat cum dæmonū turba in similitudinē mulierū trāsformata certis noctibus equitare super quasdam bestias, & in eorum cōsortio annumeratam esse?

Interrogatio XLV.

Interrogandum si aliquis sanguinem morticinum, aut dilaceratum à bestia comederit?

Interrogatio XLVI.

Est aliquis qui iurauit quod Deo contrarium est, vt fratri nunquam reconcilietur, quod est peccatum vsque ad mortem?

Interrogatio XLVII.

Est aliquis qui bibit de liquore in quo mustela, vel mus, siue aliquod immundum animal necatum est?

Interrogatio XLVIII.

Est aliquis qui ieiuniū quadragesimale, vel quatuor té-

porū, siue Letaniae maioris, vel Rogationū, siue indictum ab episcopo ieiuniū pro quacūq; plaga nō obseruauerit?

Interrogatio XLIX.

Est aliquis qui bibit, aut māducauit, aut portauit super se quo existimauerat se Dei iudiciū puertere posse?

Interrogatio L.

Est aliquis qui in Calēd. Ianuarii aliquid fecerat, quod à paganis inuentum est, & dies obseruauit, & lunā, & mēses, & horum effectiua potentia aliquid sperauerat in melius, aut in deterius posse conuerti?

Interrogatio LI.

Est aliquis quodcunque opus inchoans, qui a'iquid dixerat, aut quacunque magica arte aliud fecit, nisi vt Apostolus docet, omnia in nomine domini facienda? Neque enim demones in nostrum adiutorium debemus inuocare, sed Deum, in collectione similiter herbarum medicinalium, symbolum & orationem dominicam dicere oportet, & nihil aliud?

Interrogatio LII.

Quarendum etiam si mulieres in lanificiis suis, vel in ordiendis telis aliquid dicant, aut obseruent, nisi vt supra dictum est, omnia in nomine domini?

Interrogatio LIII.

Est aliquis qui oblationes, id est, eleemosynam parentum defunctorum iniuste, retineat?

Interrogatio LIIII.

Est aliquis qui supra mortuum nocturnis horis carmina diabolica cantaret, & biberet, & manducaret ibi, quasi de eius morte gratularetur, & si alibi mortui in vigiliis nocturnis, nisi in Ecclesia custodiantur?

Interrogatio LV.

Est aliquis qui nō communicet, vel tribus temporibus in anno, id est, in Pascha, Pētecoste, & Natali domini, nisi pro mortiferis criminibus, & episcopi vel sacerdotum iudicio, à communione fuerit remotus?

Interrogatio LVI.

Est aliquis qui in die dominica, vel in praecipuis festiuitatibus, quicquam operis faciat: & si ad Matutinas & ad Missam, & ad vespas, his diebus impraetermissē, omnes occurrant?

D. BURCHARDI EPIS. VVORMAC.

Interrogatio LVII.

Est aliquis excommunicatus, qui pro nihilo duxerit excommunicationem: & si aliquis cū excommunicato communicauerit?

Interrogatio LVIII.

Est aliquis qui modum pœnitentiæ sibi iniunctum non custodierit?

Interrogatio LIX.

Est aliquis qui patrem aut matrem inhonorauerit, aut percusserit, aut maledixerit?

Interrogatio LX.

Est aliquis qui vomitum post acceptam Eucharistiam per ebrietatem fecerit?

Interrogatio LXI.

Est aliquis qui suam decimationem Deo & sanctis eius retraxerit?

Interrogatio LXII.

Est aliquis tam peruersus & Deo alienus, vt saltem dominica die ad Ecclesiam non venerit?

Interrogatio LXIII.

Si porcarii, & alii pastores dñica die ad Ecclesiam non veniāt, & missas nō audiūt, similiter in aliis festiuitatib⁹?

Interrogatio LXIIII.

Est aliquis qui ad confessionem non veniret, vel vna vice in anno, id est, in capite Quadragesimæ, & pœnitentiā pro peccatis suis non susciperet?

Interrogatio LXV.

Est aliquis qui assiduā ebrietatem sectetur, Apostolo dicente: neque enim ebriosi regnum Dei possidebunt?

Interrogatio LXVI.

Est aliquis qui cōtēpto suo presbytero, in aliā parochiā iret ad ecclesiā, & ibi cōmunicaret, & suā decimā daret?

Interrogatio LXVII.

Inquirendum de mendicis, qui per parochiam discurrunt: & si vnusquisque pauperem de familia sua pascat?

Interrogatio LXVIII.

Interrogandum si, in vnaquaque plebe decani sint per villas cōstituti, viri veraces, & dñm timentes, qui ceteros admoneāt, vt ad Ecclesiam pergāt, ad Matutinas, ad Missam, & ad Vesperā, & nihil operis in diebus festis faciāt:

& si horum quisquam transgressus fuerit, statim presbytero annūciat, similiter de luxuria, & omni opere prauo?

Interrogatio LXXIX.

Est aliquis qui bannum episcopi, aut presbyteri sui, & excommunicationem paruipendit?

Interrogatio LXX.

Perquirendum si parochiani presbytero suo debitum honorem impendant, aut si est aliquis qui eum verbo, vel facto inhonoraret, & eius monita sperneret?

Interrogatio LXXI.

Est aliquis qui peregrino, aut viatori hospitium cōtradixerit?

Interrogatio LXXII.

Inquirendum est, quas festiuitates colant?

Interrogatio LXXIII.

Interrogandum si patrini filioliis suis, symbolum, & orationem dominicam insinuent, aut insinuari faciant?

Interrogatio LXXIII.

Perquirendum si IIII. aut V. vel plures interfecerint hominē?

Interrogatio LXXV.

Est aliquis qui cōtradicit episcopo aut eius ministris, ne coloni aut serui pro cōmissis criminibus virgis nudi cendantur?

Interrogatio LXXVI.

Interrogandum si aliquis peregrinum, qui de sua patria propter paganorum infestationem, vel persecutionem fugit, hac de causa quia in domo eius mansit, & diebus aut annis loco mercenarij illi seruiuit, pro proprio seruo velit habere, & vendere, aut dare alicui præsumat?

Interrogatio LXXVII.

Est aliquis qui iniusta mensura suam annonam, aut vinum vendat, quum dominus dicat: Aequus sit tibi modius, & æquus sextarius?

Interrogatio LXXVIII.

Denunciandum etiam quàm magnum piaculum sit vsuras exigere, & de alieno fœnore velle ditescere, & quod sacri canones tales ab Ecclesia eiici præcipiant.

Interrogatio LXXIX.

Est aliquis qui propter cupiditatem Iudæum vel paganim interfecerit?

Interrogatio LXXX.

Est aliquis insaniens qui aliquem hominem occiderit?

C iiij

D. BURCHARDI EPIS. VVORMAC.

Interrogatio LXXXI.

Est aliquis qui arborē succideret, & dū operi necessario insisteret, aliquis subtus arborē deueniens, improuisè opprimeretur?

Interrogatio LXXXII.

Est aliquis qui cōiurationes & cōspiraciones sectaretur?

Interrogatio LXXXIII.

Est aliquis qui ecclesiā aut clericū fatigare præsūperit?

Interrogatio LXXXIII.

Inquirendum de refugis, & perfidis clericis & laicis.

Interrogatio LXXXV.

Percontandum de confratriis & fraternitatum societatibus qualiter in parochia agantur.

Interrogatio LXXXVI.

Interrogandum si cantica turpia, & risum mouentia, aliquis circa Ecclesiam cantare præsumat.

Interrogatio LXXXVII.

Perquirendum si aliquis Ecclesiam intrans, fabulis vacare consuevit, & nō diligenter auscultat diuina eloquia, & si antequam Missa finiatur, de Ecclesia exierit?

Interrogatio LXXXVIII.

Interrogandum si oblationem, id est, panem & vinum viri & fœminæ ad Missas offerant, & si non viri coniuges offerant, pro se suisq; omnibus vt in canone continetur?

Vt episcopi libros gentilium non legant. Cap. XCIV.

*Ex cōcili.
Cartha.
cap. 16.*

VT episcopi libros gentilium non legant: hæreticorum autem pro necessitate & tempore.

Vt episcopi, prout vulgus intelligere possit, secundum proprietatem communis linguæ illorum prædicationem temperent. Cap. XCVI.

*Ex concil.
Remensi,
cap. 11.*

VT episcopi Sermones & Homelias sanctorum patrum, prout omnes intelligere possint, secundum proprietatem communis linguæ prædicare studeant.

Reprehensio episcopi in pulpito paganos libros exponentis, eo quod cū Iouis laudibus Christi laudes non conueniant. Cap. XCVII.

*Ex reg.
ad Deside-
riū episc.
Gallie
cap. 84.*

QUum multa nobis bona de vestris fuissent studiis nunciata, ita cordi nostro est nata lætitia, vt negare ea, quæ sibi fraternitas vestra concedenda poposcerat, minimè pateremur. Sed post hoc peruenit ad nos, quod sine verecundia memorare nō possumus, fraterni-